

Ljubljana, 16./XI. 1922. — II./46.

Posamezna številka 4 K; mesečna naročnina za SHS 16 K jugoslov. Mesečna naročnina za inozemstvo 24 K jugoslov. Sodrug! Podpirajte

naš tisk z zbiranjem naročnikov in z zbirkami za tiskovni sklad. Kdor ne prejema redno lista, naj ga takoj reklamira!

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Petletnica ruske revolucije.

7. novembra 1917. — 7. novembra 1922.

Sredi svetovne vojne, po več kot triletnem groznem bratomornem klanju nešteti delavskih in kmetov množic za interese kapitalističnega imperijalizma je zasvetila ruska proletarska revolucija kot plamen v temni noči. V času, ko je mednarodno delavsko gibanje preživljalo najtežje čase izdaje socijaldemokratskih voditeljev, ki so se spremenili v goreče nacionalistične bojovnike, je ruska delavska revolucija pomenila odločilen sunek s poti pogube, kamor so peljali proletarijat njegovi izneverjeni voditelji. Prvikrat v zgodovini se je pojavila velesila delavcev in kmetov, ki se je zoperstavila svetovnemu imperijalizmu mednarodnega kapitala in začela utrjevati kot na mogočnem otoku sredi morja, temelje novemu ustrojstvu človeške družbe.

Ruska revolucija je zadala smrtni sunek nemškemu imperijalizmu, vrgla pa je tudi v antantin imperijalizem kali pogube. Ideja osvoboditve izpod kapitalističnega jarma je poživila po ruski revoluciji bolj ko kdaj prej začela objemati najširše množice proletarijata vseh narodov, zahteva samoodločbe ljudstev pa je z elementarno močjo prevzela vse potlačene kolonijalne narode in jih vodi vedno silnejše v boj zoper svetovni imperijalizem.

V strahu pred usodepolnimi posledicami osvoboditve ruskih delavcev in kmetov, trepetajoč pred verjetnostjo, da ogromni politični in

socijalni prevrat ne ostane omejen na Vzhod Evrope, je začela antanta bojni pohod od vseh strani na sovjetsko Rusijo. Poslala je zoper Rusijo svoje polke, najemniške horde, notranje z denarjem kupljene prekucuhe in atentatorje, vrgla je zoper njo najodurnejšo obrekovalno kampanjo. Po triletnem metežu stoji Rusija še pokonci nepremagana, zmagovita.

Zgodilo se je drugače, kot je pričakovala imperijalistična Evropa. Danes je Rusija močnejša kot včeraj. Ona se je postavila na čelo osvobodilnega boja vseh kolonijalnih narodov. Od kitajskega morja do rtiča dobre nade v južni Afriki se razteza njen osvobodilni protektorat. Ob Dardanelah je zlomljen angleški imperijalizem. Angleška zvezda ugaša. Nova epoha zgodovine zemeljske kroglje se odpira.

Zična ograja proti ruski epidemiji, ki jo je zataknil stavec Clémenceau, je na tleh. Poincaré se je že vživel v situacijo in se je prilagodil misli, da bo moralo iti tudi brez te antiepidemične ograje. Evropske imperijalistične države tekmujejo, katera bo prej podala Rusiji »prijateljsko« roko, ki si ji poznajo še nezabrisani krvavi sledovi. Vse hiti sklepati trgovske in tudi politične pogodbe s sovjetsko Rusijo. Nič ni pomagala dolgotrajna zunanja in državljanska vojna, nič strahovita lakota, nič vse zarote, nič vse milijarde zlata. Treba se je prilagoditi dejstvu, da je delavsko-kmetijska velesila tu in da je ni mogoče uničiti.

Reakcionarna jugoslovanska vlada je ena onih redkih vlad, ki se nočejo vživeti v to dejstvo. Vtika kot ptica noj glavo v pesek, ker noče ničesar videti. Pa ne bo pomagalo. Prejkoslej bo morala tudi ona priznati, kar so večje države že zdavnaj priznale in stopiti v diplomatske in gospodarske stike. Vsako odlašanje je le v lastno škodo politični in gospodarski potenci same jugoslovanske države.

Proletarijat ob 5 letnici ruske revolucije ponavlja svojo neprekidno zahtevo:

Priznanje sovjetske Rusije!

Obnova političnih in gospodarskih odnošajev!

Na pravi poti.*

Razredno zavedni proletarijat je enodušno odobril taktiko enotne fronte v volilni akciji v ljubljanski občinski svet. Ta enodušnost je najboljši dokaz, da je razredno-zavedni proletarijat izbral v danih okoliščinah edino pravo pot.

Mi ne moremo zatisniti oči pred dejstvom, da je velik del organiziranega in neorganiziranega proletarijata, delovnega ljudstva, delavcev in nameščencev v Ljubljani pod vplivom utopistov: krščanskih socijalistov (Delavska Zveza, Jug. soc. zveza) in pod idejnim vplivom reformistov, soc. dem. Toda tudi oni so del proletarskega razreda in so ravno tako izkoriščani kot razredno-zavedni proletarijat, a v danem

* Inž. Gustinčič je napisal povodom taktike enotne fronte pamflet, ki ga je ponatisnil »Napreje«. Napisal mu je uvod, ki Gustinčičev pamflet prekaša po provokatorskem tonu; poln neutemeljenih sumničenj, laži in smešno-zlobnih, kretensko-podlih podtikanj na račun slovenskega in ruskega razredno-zavednega proletarijata, krasi »Naprejeve« žargon.

Pazljivo smo prečitali Gustinčičev pamflet ter z zadovoljstvom konstatiramo, da on ni navedel niti sence kaknega razloga proti taktiki enotne fronte. Celi članek je našopirjen s pavšalnimi brezargumentnimi sumničeni proti sodrugom Klemenčiču, Lemežu in Fabjančiču ter E. Stefanoviču. Naravnost provokatorsko namiguje na neke argumente, s katerimi ne more na dan.

Mi odločno odbijamo taka namigavanja ter za njih delamo odgovornim tržaški razredno-zavedni proletarijat, ki daje prostora v svojem glasilu za take brezargumentne provokatorske pamflete.

Taktika enotne fronte razredno-zavednega proletarijata v Ljubljani ni nobena tajnost. Njena načela ter komunalni pro-

gram so javno natiskana v proletarskem časopisu in javno iznešena ter odobrena od zaupnikov na javnem shodu.

slučaju tudi ravno tako politično pritisnjeni, potlačeni in ponižani. Velik je razloček med tem delovnim ljudstvom in pa med onimi desnimi elementi v SLS — ki je v glavnem predstavnica zadružnega kapitala — torej višje socialne forme — in pa srednjega kmeta — ki so odgovorni za Zaloško cesto, dogodke, ki jih obsoja poleg razredno-zavednega proletarijata tudi krščansko-socijalistični, kakor tudi ogromna večina poštenih pristašev SLS.

Ako je krščansko-socijalistični in reformistični soc. dem. proletarijat pristal na enotno fronto na podlagi razrednega minimalnega komunalnega programa, ki ni reformističen niti krščansko-socialno utopističen, bi napravil razredno-zavedni proletarijat direktno izdajalstvo nad konkretnimi interesi proletar-

gram so javno natiskana v proletarskem časopisu in javno iznešena ter odobrena od zaupnikov na javnem shodu.

Ako je Gustinčič žrtev svojih proroških ambicij ali pa provokatorskih informacij, ne moremo nič zato. Odločno pa obsojamo, da tržaški razredno-zavedni proletarijat nase da takim provokacijam. Upamo, da bo tržaški proletarijat te metode ravno tako odločno obsodil, kakor jih obsoja jugoslovanski.

»Napreje« pa odgovarjamo kratko, da so že davno minili tisti časi, ko mednarodni proletarijat ni bil v stanju voditi natančne kontrole o svojih akcijah in o svojih mednarodnih podporah.

Ako sploh kje niso položeni računali o mednarodnih podporah, je to pri ožjih prijateljih Bernotovih. Nikjer nismo zvedeli, kako in zakaj so porabljeni dolarji ameriškanskih sodrugov, poslani po E. Kristanu. Morda bo dal v teh stvareh bolj natančne informacije gospodom od »Napreje« tov. Svetek, ki so mu te in še druge bolj delikatne stvari gotovo še v spominu.

skega razreda v Ljubljani, ako bi odbil enotno fronto v slučaju in času,

1. Ko proletarijat — delovno ljudstvo vstaja na obrambo osnovnih državljskih pravic udeleževati se v občini na podlagi ustavnih svobodščin, ki jih režim tepta brez ozira in protustavno in protizakonito.

2. Ko delovno ljudstvo Ljubljane manifestira za samoodločbo naroda in ljudstva, ki jo peščica kapitalistično-imperijalističnih reakcionarnih mogotcev tako brezobzirno tepta v nasprotju s človeškimi pravicami, proklamiranimi od vseh revolucionarnih pokretov od francoske revolucije do danes.

3. Ko kapitalisti v strnjeni enotni fronti napadajo najosnovnejše življenske pravice delovnega ljudstva, pravice združevanja, zborovanja, štrajka.

4. Ko podrepaniki kapitalistov, narodni socijalisti ustvarjajo enotno fronto s skrajnimi reakcionarci.

5. Ko stari razbijači delavskega gibanja, Bernotovci, zaradi vprašanja mandatov razbijajo enotno fronto proletarijata.

6. Ko se gradijo palače za bogataše, a delovno ljudstvo stanuje v vagonih ali pa na cesti.

7. Ko bankirji poskušajo z uspehom polastiti se milijarde delavskega denarja v zavarovalnicah.

V času torej, ko proletarski razred in delovno ljudstvo vstaja enotno, da protestira proti kapitalističnemu nasilju, proti ofenzivi bankirjev in špekulantov, ko vstaja kot en mož na braniku osnovnih človeških pravic v občini, ko si ob volitvah v ljubljansko občino stojita nasproti odločno

dve fronti,

fronta bankirjev, kapitalistov in njih podrepanikov ter fronta potlačenega delovnega ljudstva, bila bi največja želja kapitalistov, da se zaupniki razredno-

zavednega proletarijata ne udeleže te borbe, temveč čakajo postrani, da jim prileti socijalistično carstvo zagotovljeno od prorokov ala Gustinčič na krožnik pred usta ali pa, da se izdvoje iz enotne fronte in podpro fronto kapitalistov kakor to delajo odkrito narodni socijalisti in Bernotovci.

Toda proletarijat Slovenije je preizkušen v razrednem boju in zato je izbral edino pravo pot.

Zaman so vsi poskusi »levih«, obloženih z otročjimi boleznimi, da izločijo proletarce iz enotne fronte delavskega razreda. Njihove težnje se momentano pokrivajo z interesi demokratov, zato se oni, četudi nehote in nezavestno javljajo danes kot njihovi agentje.

Razredno-zavedni proletarijat Slovenije navzlic izredno težkem političnem položaju neomahljivo drži ravno linijo politike razrednega boja, ne poslušajoč sirene niti z leve niti z desne.

On je v tem boju preizkušen, dal je zanj pretežke žrtve, pa bi moral tudi s. Gustinčič popreje malo pomisliti, predno obregne svoje umazane prste in pero ob proletarijat, ki se ga strelja, obeša, zapira, izganja in preganja — obrekuje in provocira — vendar se ne da zvrniti s pota nepomirljivo klasne borbe.

—0—

Za Keroševiča.

Belgrajski proletarijat za s. Keroševiča.

Dne 24. okt. se je vršil velik protestni shod belgrajskega proletarijata v »Slaviji« proti smrtni obsodbi s. Gjura Keroševiča. Že davno Beograd ni videl tako številnega in impozantnega shoda.

Zborovanje je otvoril s. Milan Grojčić, ki je naglasil izdajo socijalističnega Glav. Rad. Saveza, ki je odbil sodelovanje v akciji za rešitev Keroše-

viča. Nato je govoril s. Janko Petakovič, ki je opisal muke in težave rudarskega življenja in zgodovino lanske stavke. Povedal je, da je bilo v Kriki v Bosni zaprti 300 rudarjev, ki so morali silno trpeti. Med njimi je bil tudi s. Kerošević, čigar glavo zahteva sedaj režim. Delavski razred mora protestirati proti temu zločinu. Krepimo naše organizacije! To bo najmočnejši protest proti reakciji in najlepši spomin na sodruga Keroševića.

Po izčrpnem govoru s. Rajka Jovanovića je bila sprejeta sledeča resolucija, ki po »Organizovanem Radniku« glasi:

Belgrajsko delavstvo, zbrano na shodu na poziv M. S. O. dne 24. okt. v »Slaviji«, potem ko je čulo referente, sprejema sledečo resolucijo:

Smrtna kazen nad rudarjem Keroševićem in zavrnitev pomilostitve je razredno maščevanje vladajoče buržuazije nad rudarskimi delavci, ki so v razrednem boju množice iskali izboljšanje svojega mizernega stanja, ona je akt terorja nad delavci brez obrambe.

Shod protestira proti vsem nasiljem vladajočega razreda nad proletarijatom, posebno pa nad rudarskimi delavci v Bosni, ki so morali prenašati najkrvoločnejše udarce belega terorja.

Shod s studom protestira proti smrtni kazni nad Gjurom Keroševićem in proti obsodbi ostalih rudarjev, naglašujoč vse nečloveštvo, ki ga je pokazala vlada s tem, da je odbila pomilostitev Keroševića.

Shod ugotavlja, da je vlada v svojem sadizmu s tem, da je preložila izvršitev obsodbe zaradi kumanovske svečanosti, samo podaljšala muke obsojenega, ki so ga nagnale na tragični poskus samomora.

Nadalje se obsoja obnašanje Glav. Rad. Saveza in konečno pravi resolucija:

V zavesti, da bo jutri razredni teror buržuazije izvršil svoj zločin nad Keroševićem, pošilja shod svojemu sodruhu in mučeniku jugoslovanskega proletariata svoj gromoviti pozdrav.

Zivio Gjur Kerošević!
Zivela pravica štrajka!
Dol z belim terorjem!

—

Razsodilo.

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je po predlogu državnega pravdnštva razsodilo:

Vsebina tiskovine »Delavske novice« št. 45 v Ljubljani z dne 9. novembra 1922 utemeljuje v članku »Protestni shod jugoslovanskih dijakov na Dunaju proti barbarstvu nad Keroševićem« v celem obsegu hudodelstvo po § 65 a. k. z. in pregrešek po § 103 s. k. z.

Po členu 15, 138 ustave potrjuje sodišče po varstvenem oblastvu v Ljubljani izvršeno prepoved razširjanja in prodajanja navedene tiskovine ter odreja, da se uničijo vsi izvodi tiskovine.

Razlogi.

Vsebina tiskovine v zgoraj navedenem članku utemeljuje v celem obsegu članka objektivni učin navedenega kaznjivega dejanja, ker poziva prebivalstvo k mržnji zoper državno vlado, ki da je izvršila sramoten zločin in z javnim zaničevanjem zakonite naredbe sodišča, le to izpostavlja mržnji in preziranju ter izpodbija njene uredbe, to je sodbe.

—

Mednarodni pregled.

Kako je v Nemčiji?

Zaostritev položaja po umoru zunanjega ministra Rathenaua od monarhističnih zarotnikov se najlepše vidi v padcu kupne vrednosti nemške marke. Na dan pred Rathenauovim umorom je veljal 1 dolar 300 mark, zdaj stane pa čez 4000. Elementarno gibanje delavskih množic, ki je hotelo povodim Rathenauovega umora obračunati s protirevolucionarnimi silami v Nemčiji, vsled izdaje social-demokratskega vodstva ni doseglo svojega cilja.

Po treh mesecih so kontrarevolucionarji zopet začeli dvigati glavo, ker jim »voditelji republike« nočejo stopiti na rep, dasiravno so prej na ves glas obljubovali množicam, da bodo iztrebili monarhistično protirevolucijo. V cirku Buschu v Berlinu se je zbrala »orgeša« (nemški fašisti) na veliko parado, da pripravi oborožen boj zoper proletarijat na najširši fronti. Komunisti so sicer razgnali to zborovanje, toda socialdemokratski pruski policijski minister je stopil na stran »orgeše«, ki pripravlja povratek cesarja na Nemško, in je z velikanskim terorjem, številnimi aretacijami in preganjanjem nastopil ravno proti komunistom, ki edini energično branijo nemško republiko.

Socialna demokracija je kapitulirala pred orgeško Bavarsko, kapitulirala pa je tudi pred Stinnesom, ki je 13. avgusta sklenil z marquisom Lubersacom pogodbo, po kateri je postal Stinnes popoln vladar nemškega gospodarstva in nemške republike. Denarna vreča se je polastila republike, zato je postala republikanska. Stinnes je s to pogodbo napredoval na potu k svojemu staremu cilju: združiti nemškega premoega s francosko rudo. Potom zveze s francosko težko industrijo je postal diktator nad premoegom in železom. Kakšna velikanska moč je to, se vidi iz sledečega vzgleda: pred vojno je stala tona premoega 72 mark. Zdaj stane ista tona

omogočeno le z vednim osvojevanjem novih dežel, kolonij in polukolonij, zato je bilo potrebno ne le izvažanje robe, temveč tudi izvažanje kapitala. Posledica tega zmagovitega pohoda kapitala po celi zemeljski obli je bila na eni strani: zbudil je nove sile, ki so dosedaj počivale neizrabljene; odkril je nova ležišča važnih surovin, nove množice ljudstva je vpregel v svoje delovne armade, kapitalistični način proizvodnje je upeljal v nove dežele; na drugi strani pa so se z razširjenjem kapitalističnega gospodarstva razširile tudi vse njegove slabe strani, tisočletja stare kulture je s surovo roko uničil, cele narode, da cela ljudska plemena je iztrebil, milijone drugokožcev je postavil na najbolj nizko stopinjo človeškega življenja in jih zasulil ter obudil v življenje, ki je človeka nevredno. Kjer je kapital zavladal, začel je izkoriščati na roparski način naravne zaklade in delovno moč ljudstva.

Povsod je uničil starodavne vaške zadruge, ki so proizvajale le za potrebo svojih zadržnikov in je, bodisi z odprtim nasiljem, bodisi s pritiskom davčnega vijaka, si roparsko prilastil njih zemljo, prisvojil si njihove naravne zaklade, uničil njih domačo obrt ter z neusmiljenim priti-

skom uklonil člane teh zadržug, da so postali njegovi sužnji, ki jih je izkoriščal, kakor je hotel. Te zadruge in občine je, potem ko jih je razmajal, s silo svojih ladijskih topov in kolonialnih armad prisilil, da so postale odjemalci njegovih izdelkov.

Majhna kmečka gospodarstva, ameriške farmerje (samostojne male kmetovalce), holandske kmete v Južni Afriki, avstralske skveterje (samostojne kmetovalce), v kolonialnih deželah je deloma s silnim političnim pritiskom, deloma z odprtim nasiljem uničil, zavzel njihova mesta in jih podvrnil svoji politični in gospodarski nadvladi.

Ko je konečno razdružil občine, ki so dosedaj proizvajale le za lastno potrebo in ko je uničil patriarhalno kmečko gospodarstvo, uvaja kapital tudi v kolonialnih in polukolonialnih deželah kapitalistični način gospodarstva. Lastnoročno si na tak način ustvarja nove konkurente (tekmece). Razširjenje kapitalističnega gospodarskega načina v teh krajih omejuje ob enem razmah kapitalizma starih držav, ker postruje medsebojno konkurenco (tekmo) in zmanjšuje (v primeri z vedno rastočimi proizvajalnimi silami) število kupcev za proizvode glavnih kapitalističnih držav.

Zategadelj je sodišče po členu ustave potrdilo izvršeno prepoved razširjanja in prodajanja in po § 37 tisk. zak. odredilo uničenje tiskovine.

Dne 10. novembra 1922.

Deželno sodišče v Ljubljani odd. VII.

Protestne shode, ki jih je sklicalo neodvisno delavstvo proti smrtni obsodbi rudarja Keroševića v Ljubljani in na Jesenicah je oblast prepovedala. Ravno tako shod, ki ga je v isti namen sklicala soc. dem. polit. organizacija (dr. Peričeva skupina). V Trbovljah se je vršil velikanski protestni shod proti preganjanju rudarjev. Poročilo o tem shodu prinesemo prihodnjč.

—

78.000 mark. Napram tej tisočkratni podražitvi železa stoji samo 150 kratno povišanje plač. Če se vračunajo vsi stroški uvoza rude, znaša po računu izvedenca Hortana pri 7 milijonih ton letne produkcije jekla dobiček 280 milijard mark.

Na dan Rathenauovega umora je dobil neki hamburški velekapitalist sredi seje sporočilo, da je Rathenau umorjen. Takoj nato je poklical svojega privatnega tajnika in mu je naročil, da kupi zanj za 1 milijon dolarjev. Šele ko je dal to naročilo, je hladnokrvno tudi drugim na seji navzočim kapitalistom povedal, da je ravnokar zvedel za Rathenauov umor.

Spekulacija in absolutno gospodstvo nad živlenskimi viri produkcije, premoegom in železom za privatno obogatitev, to so vzroki neizmernega obubožanja proletarijata in srednjega stanu, ki gresta vsled besneče draginje v pogin.

Kdor hoče kapitalistično obnovo, ta se mora s temi posledicami pomiriti. Ali živi kapitalizem in delavci umirajo ali pa ostanejo delavci pri življenju, tedaj pa mora ta razbojniški kapitalizem umreti.

Združena socialdemokratska stranka Nemčije (večinski Scheidemannovi »socialisti« in sedaj z njimi v eno stranko spojeni neodvisni socialisti) je za kapitalistično obnovo, Nikdar še ni niti enkrat izrabila demokratske možnosti v interesu proletarijata. Predsednik republike g. Ebert, socialni demokrat, ki je z izbruhom vojne l. 1914 uskočil v tabor buržuazije in podpiral bojno politiko Viljema Zadnjega, ni kot predsednik ljudovlade niti enkrat izkoristil svojih širokih pooblastil v korist delavstva. Vsa normalna sredstva republike so bila dana na razpolago kapitalistični obnovi.

Po umoru Rathenaua so se morali neodvisni socialni demokratje odločiti, ali gredo definitivno v malomeščanski

tabor večinskih socialistov ali pa gredo z množicami razredno-zavednega delavstva na levo, v tabor razrednega boja. Oni so se odločili na desno, sprejeli malomeščanski program večinskih socialistov in se popolnoma vtopili v njih, kot so v Jugoslaviji centrumaši popolnoma skopneli v močvirju desničarske Korač - Kristanovske socialdemokracije.

Situacija v proletarskih vrstah v Nemčiji se je zjasnila. Na eni strani je bojovni razredno-zavedni proletarijat z eno edino stranko, na drugi pa malomeščansko orijentirane množice v Združeni Social-demokratski Stranki Nemčije. Prvi so za delavsko vlado, drugi za rekonstrukcijo kapitalizma na račun delovnega ljudstva. Oči se proletarijatu spričo tega položaja in spričo pogubonosnih posledic socialdemokratske politike (nizke mezde, velika draginja, politična in socialna reakcija, vedno pogumnejše nastopanje monarhističnih zarotnikov) vedno bolj odpirajo in zato se tudi organizacije, ki stojijo na stališču nepomirljivega razrednega boja vedno bolj krepijo.

—

Kitajski zid Amerike.

Amerika je zaprla meje za uvoz iz Evrope. Dne 24. IX. t. l. je stopila v veljavo carinska tarifa, ki silno otežkoča uvoz evropskega blaga v Ameriko. Ta nova carinska tarifa znači zmago težke ameriške industrije in farmerjev nad bankami in izvoznikarskim kapitalom. Posledica te nove carinske tarife bo, da bo Nemčija še težje plačala reparacije Franciji in za Anglijo in Francijo bo še težje odplačati dolg Ameriki. Brez izvoza v Ameriko ni plačila. To pomeni, da se bo mednarodna kriza kapitalizma še poostрила in pomen Rusije kot dežele surovin bo še bolj narastel.

Evropske države dolgujejo danes Ameriki 10 milijard dolarjev. Ako pa prištejemo procente, ki jih niso plačale, potem znaša ta dolg 12,5 milijard. Rešitev Evrope bi naj obstojala v tem, da bi Amerika ne zahtevala povračila tega dolga, ali pa da bi ga precej zmanjšala. Ali Amerika noče o tem ničesar slišati, če pa Amerika tega noče, potem evropske države ta dolg samo tedaj lahko plačajo, če se zviša njihov izvoz v Ameriko. To pa onemogoča nova tarifa, ki je zaključek boja med bankami, industrijo in farmerji. Da se naj Amerika odpove svojih zahtevkov napram Evropi, to najbolj zagovarjajo banke, ki izvažajo kapitale v Evropo v svrhu nakupa fabrik in evropskih industrijskih produktov. Isti interes imajo tudi oni trgovski krogi, ki kupujejo cene nemške produkte, pri katerih zaslužijo več sto %, v tretjo skupino te smeri spada oni

Višek razširjenja kapitalizma je pa obenem tudi višek razširjanja izkoriščevanja in suženjstva za široke plasti ljudstva, tako v starih kapitalističnih državah, kakor tudi v kolonijah in polukolonijah, ker se v tej dobi najbolj jasno izražajo vsa protislovja kapitalističnega gospodarskega reda, ki povzročajo neprestane krize (zmešnjave) in prevrate na političnem, socialnem in gospodarskem polju.

Zmede v kapitalističnem gospodarstvu te dobe.

Monopolistični kapitalizem odstranjuje neusmerjenost, anarhijo proizvodnje v posameznih industrijskih panogah ali industrijah ter povzroča potem anarhijo in divjo tekmo le še v večjem obsegu. Usmerjeno gospodarstvo posameznih trustov, kartelov in sindikatov (različne oblike velikih industrijskih družb) vodi do divje konkurence in tekme teh posameznih družb v posameznih državah ali na svetovnem trgu. Na svetovnem trgu se v imperialistični dobi vedno kažejo nasprotstva in napetosti ter boji med kapitalističnimi skupinami raznih držav. Združevanje produkcije v okvirju posameznih industrij ali industrijskih panog vodi, kadar je taka združitev dosegla svoj

